

* نام کتاب: مبانی جامعه‌شناسی

* مؤلف / مترجم: هانری مندراس / پرهام (جلد اول)

* ناشر: امیرکبیر

* نوبت و محل چاپ: تهران، پنجم

* سال نشر: ۱۳۴۹

۵- مبانی جامعه‌شناسی

الف) بررسی شکلی

نگارش متن روان است. اثر دارای مقدمه، فهرست مطالب، نمایه و کتاب‌شناسی است.

ب) بررسی محتوایی

در این اثر، به‌طور کلی، در اکثر موارد ترجمه‌ها واژه‌های تخصصی به شیوه‌ای هماهنگ با سایر ترجمه‌ها انجام شده است، به استثنای چند مورد که موجب نوعی ابهام در خواننده می‌شود. از آنجا که متن اصلی کتاب به زبان فرانسه است، لازم بود مترجم محترم در حد امکان، معادل واژه‌های تخصصی را در زیرنویس هر صفحه ذکر می‌کرد. البته این کار تا حدودی انجام شده، اما باز هم نیاز به ذکر دقیق‌تر واژه‌های مورد نیاز است. به این ترتیب، حتی اگر در ترجمه نارسایی وجود داشته باشد، با مراجعه به اصل مفهوم، معنای آن بهتر در ذهن نقش

می‌بندد. برای مثال، ص ۹۷، گروه‌های نخستین، گروه‌هایی هستند که باهمی و تعاون ... از خصوصیات بارز آنها است. مشخص نیست «با همی» ترجمه چه واژه‌ای است. به علاوه، در صفحه ۱۹۲ مترجم محترم واژه دستگاه را در برابر system به کار برده است، در حالی که معمولاً در ترجمه «apparatus» از لغت دستگاه استفاده می‌شود و در برابر system از لغت نظام استفاده می‌شود.

محتوای کتاب حاضر برای استفاده در دروس مبانی جامعه‌شناسی از کفایت لازم برخوردار نیست؛ زیرا مباحث مهمی از حوزه جامعه‌شناسی در این کتاب مورد بررسی و توجه قرار نگرفته است. از جمله: مبحث قدرت، سیاست، دولت و احزاب سیاسی، مبحث دین، رفتار دینی، اثرات و نقش دین، هم‌چنین مبحث نظارت اجتماعی و انحراف و کجروی که می‌تواند دو فصل جداگانه از کتاب را به خود اختصاص دهد.

در فصل ۵، نویسنده در مورد سازش، کجروی و نابسامانی در مجموع حدود ۵ صفحه سخن گفته است. این حجم اندک از جامعیت مطلب می‌کاهد. در فصل ۱۰ که به طبقات و قشربندی اجتماعی اختصاص یافته است، فقط به ذکر نظریه مارکس و وبر اکتفا شده و نظریه کارکردگرایی و یا حتی سایر دیدگاه‌های مهم نیز در زمینه مورد نظر مطرح نشده است. در برخی موارد، مؤلف کتاب، تحقیقی را ذکر کرده بدون اینکه منبع دقیق آنرا ذکر نماید. مثلاً، در صفحه ۸۷ تحقیقی از اینکلس را درباره تصویر تربیت عالی نزد مردمان روسی ذکر می‌کند و از نتایج آن استفاده می‌نماید، بدون آنکه منبع دقیق آنرا ذکر کرده باشد. چنین استنباط می‌شود که مؤلف کتاب به شیوه‌ای نسبتاً آزاد به ذکر منابع پرداخته است. برای مثال، در هر فصل، کمتر نمونه‌ای دیده می‌شود که مؤلف دقیقاً مواردی را، با ذکر شماره صفحه اثر مورد استفاده، ارجاع داده باشد. معمولاً به صورت کلی به ذکر منبع مورد استفاده اکتفا کرده است.

برای مثال، در صفحه ۳۴ مؤلف به طرح نظریه خودکشی دورکیم و انواع خودکشی از دیدگاه او می‌پردازد، اما از ذکر شماره دقیق صفحات کتاب و نشانی دقیق آن پرهیز می‌نماید، و یا در صفحه ۲۷ نویسنده به ریشه‌یابی معنای فرهنگ می‌پردازد و می‌گوید کلمه **Kultur** در فرانسه به تمدن ترجمه شده ... ، اما به ذکر دقیق منبع آن نمی‌پردازد.

استفاده از واژه‌های عامیانه، معادل‌های ناآشنا و اشاره نکردن به اصل واژه‌ها به زبان مادر. نقاط ضعف علمی اثر نیز عبارت‌اند از: عدم پوشش به برخی از موضوعات جامعه‌شناسی، ارتباط نداشتن فصل ۶ با بقیه فصول، پرداختن جزئی و ناچیز به بعضی از محورها مثل: کجروی و قشربندی اجتماعی، عدم اشاره به منبع مورد استفاده و قدیمی بودن اثر.

نقاط قوت اثر شامل مواردی هم‌چون: استفاده از علائم خاصی برای نشان دادن روابط درون گروهی و شبکه خویشاوندی، انطباق محتوای متن با فهرست ذکر شده، سادگی بیان، تعاریف و واژه‌ها و ذکر برخی منابع علوم اجتماعی به زبان فارسی، است. البته، با توجه به اینکه از عمر این کتاب - به زبان فارسی - سی سال می‌گذرد و مباحث جدید جامعه‌شناسی را هم پوشش نمی‌دهد، اکنون به‌عنوان کتابی مکمل می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی